

ІНКЛЮЗИВНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ЛІТЕРАТУРИ

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Горбач Наталія Вікторівна

Кафедра: української літератури, II корпус, ауд. 232

E-mail: horbachnathalia@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75 (кафедра), 097-541-74-98 (моб.)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти		Початкова освіта Другий (магістерський)					
Статус дисципліни:		Вибіркова					
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2023-2024	Рік навчання	2	Тижні	16
Вид контролю:		Залік					
Посилання на курс в Moodle		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13889					

ОПИС КУРСУ

Курс «Інклюзивне виховання засобами літератури» є складником підготовки здобувача ступеня вищої освіти «Магістр» галузі знань «Педагогіка» спеціальності «Початкова освіта». Програма вибіркової навчальної дисципліни «Інклюзивне виховання засобами літератури» складена відповідно до освітньої програми «Початкова освіта» галузі знань «Педагогіка» спеціальності «Початкова освіта».

Мета викладання навчальної дисципліни «Інклюзивне виховання засобами літератури» ґрунтується на широкому розумінні інклюзії як процесу сприйняття суспільством осіб, котрі зазнають проявів дискримінації та передбачає формування у здобувачів освіти системного розуміння про інклюзивну літературу як один із засобів гуманізації суспільства через пропагування цінності людської багатоманітності і відмінностей між людьми, поширення принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою.

Основні цілі курсу полягають у засвоєнні понять інклюзії та інклюзивної літератури; знайомстві з історією використання інклюзивної літератури в освітньому процесі; усвідомленні самоцінності *іншого* як підґрунтя інклюзії; окресленні особливостей літературознавчої рецепції феномену інакшості; поданні відомостей про формування інклюзивного простору в літературі, мистецтві та культурі України; усвідомлення специфіки інклюзивних творів для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку, підліткової та дорослої аудиторій; розумінні мотиваційного потенціалу інклюзивних творів нон-фікшн; ознайомленні з творами української літератури, пропонованими для класного та позакласного вивчення; засвоєння методичного інструментарію для ознайомлення школярів з творами про інклюзію; засвоєнні основних тенденцій формування інклюзивного художнього простору новітньої літератури України; застосовуванні на практиці літературних явищ вітчизняного та світового письменств з метою формування інклюзивної культури.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	
РНЗн 1.	Володіти базовими знаннями з гуманітарних та професійноорієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми та завдань початкової освіти.
РНЗн 13.	Усвідомлювати важливість впровадження наукових розробок в освітній процес початкової освіти та розуміти власні можливості щодо їх використання в практичній діяльності.

РНУ 12.	Уміти здійснювати відбір наукових розробок галузі початкової та інклюзивної освіти, та вміло адаптувати їх до рівня розвитку дітей в освітньо-виховному середовищі закладів різного типу.
РНК 4.	Толерантно ставитись до думок і позицій інших учасників освітнього процесу та колективу в цілому, виявляючи педагогічний такт і повагу.
РНК 8.	Ініціювати і розвивати партнерські відносини з батьками, соціальними, громадськими, професійними інституціями. Активно впливати на проблемні сім'ї через різні форми комунікативної взаємодії, поширювати психолого-педагогічні знання серед населення й батьків.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

- Література та інклюзія / О.Деркачова, С.Ушневич. Брустрів : Дискурсус, 2020. 286 с.
- Інклюзивна література в сучасному європейському книговидаванні : навчальний посібник / О. Осмоловська. Київ : Видавничий центр «12», 2021. 184 с.
- Плани лекцій і рекомендована література до них, завдання за темами, тематика індивідуальних завдань, перелік творів для інтермедіального аналізу, запитання для підсумкового контролю, тестові завдання розміщені в СЕЗН Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13889>

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Поточні контрольні заходи:

Поточний контроль передбачає такі *теоретичні* завдання:

- Усне опитування і обговорення проблемних питань (статті, презентації, тези тощо).
- Короткі тести за пройденим матеріалом.
- Написання формального та вільного есе.

Поточний контроль передбачає такі *практичні* завдання:

- Виконання домашніх письмових завдань;
- Виконання аудиторних письмових завдань пошукового та творчого характеру;
- Презентація власних досліджень.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на заліку передбачає висвітлення двох питань: теоретичного й практичного – презентації твору інклюзивного змісту. Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13889>

Захист індивідуального дослідницького завдання здійснюється на заліковому тижні. Публічний захист є обов'язковою вимогою для зарахування результатів за даними видами робіт. Тема індивідуального дослідницького завдання обирається впродовж перших двох тижнів семестру з переліку запропонованих тем. Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на науково-практичних конференціях. Перелік тем, методичні рекомендації та критерії оцінювання ІДЗ див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13889>

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольні заходи, кількість балів
Змістовий модуль 1. Інклюзивна література як просвітницький інструмент гуманізації суспільства. Формування інклюзивного простору України: культурний і літературний виміри.		
Тиждень 1. Лекція 1.	Інклюзивна література як просвітницький інструмент гуманізації суспільства.	1. Дати відповіді на питання тестових завдань. 2. Підготувати реферат на тему рецепції феномену інакшості в українському фольклорі та / чи літературі.
Тиждень 3.	Формування інклюзивного	

Лекція 2.	простору України: культурний і літературний виміри.	(max 15 балів)
Змістовий модуль 2. Інклюзивна література для дітей дошкільного віку. Твори інклюзивного змісту в початковій школі.		
Тиждень 5 Лекція 3.	Інклюзивна література для дітей дошкільного віку. Твори інклюзивного змісту в початковій школі.	1. Дати відповіді на питання тестових завдань. 2. Укласти перелік художніх творів на тему інклюзії. (max 15 балів)
Тиждень 7. Лекція 3.	Інклюзивна література для дітей дошкільного віку. Твори інклюзивного змісту в початковій школі.	
Змістовий модуль 3. Підліткова література на інклюзивну тематику.		
Тиждень 9. Лекція 4.	Підліткова література на інклюзивну тематику.	1. Дати відповіді на питання тестових завдань. 2. Підготувати презентацію про улюблений / новий / програмний твір на інклюзивну тематику за власним вибором. (max 15 балів)
Тиждень 11. Лекція 5.	Підліткова література на інклюзивну тематику.	
Змістовий модуль 4. Інклюзивна художня література для дорослих Документалістика.		
Тиждень 13. Лекція 6.	Інклюзивна художня література для дорослих. Документалістика.	1. Дати відповіді на питання тестових завдань. 2. Скласти біо-бібліографічний довідник про авторів інклюзивних творів. (max 15 балів)
Тиждень 15. Лекція 6.	Інклюзивна художня література для дорослих. Документалістика.	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Підручники і посібники:

- Інклюзивна література в сучасному європейському книговидаванні : навчальний посібник / О. Осмоловська. Київ : Видавничий центр «12», 2021. 184 с.
- Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практич. посіб. / Т. Лорман, Д. Деспелер, Д. Харві. Київ : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
- Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. : монографія. Київ : Академвидав, 2018. 320 с.

4. Кизилова В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс : навчально-методичний посібник для студентів вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.
5. Література та інклюзія / О.Деркачова, С.Ушневич. Брустрів : Дискурсус, 2020. 286 с.
6. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
7. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. Колупаєвої. Київ, 2011. 235 с.
8. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі : довідник для батьків. Досвід Канади. Київ : Паливода А.В., 2012. 50 с.
9. Robertson D. Portraying People With Disabilities: An Annotated Bibliography of Fiction for Children and Teenagers. New Providence : R. R. Bowker, 1992. 482 с.

Інформаційні ресурси

1. Інклюзивна література. Інтернет-ресурс української інклюзивної літератури. URL: <https://inclusivebooks.org/index.php>
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 №912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
4. Інклюзія. Життя без обмежень. Інформаційна довідка. URL: <https://ru.calameo.com/read/0027538111cec7fe1c0c5>
5. Від інклюзивної літератури до інклюзивного суспільства. 10 книг інклюзивної літератури. URL: <https://ufond.ua/Від-інклюзивної-літератури-до-інклюзивного-суспільства-10-книг-інклюзивної-літератури.484>
6. Єдність у різноманітті: особливі книжки про особливі потреби. URL: <https://bokmal.com.ua/books/yednist-u-riznomanitti-osoblyvi-knyzhky-pro-osoblyvi-potreby/>
7. Книги та інклюзивна література. URL: <https://inkluzia.com.ua/uchebno-metodicheskie-sredstva/knigi-ta-inkluzivna-literatura/filter/page=8/>
8. Культурно-просвітницький проект «Інклюзивна література» (організатори «Видавничий центр «12», БО «Право на щастя»). URL: <https://www.facebook.com/inclusiveliterature/>
9. Добірка з 20 книжок про аутизм. URL: http://www.dyvogra.com/uk/20-books-on-autism/?fbclid=IwAR2H11TAM7q_epV7iu_Qn3qcRe-WDY60BY4eiBMg9Ek9cDBQlsQS16X1LQg
10. 9 відео і 6 посібників про інклюзію, які можна використовувати на уроці. URL: <https://nus.org.ua/articles/9-video-i-6-posibnykiv-pro-inklyuziyu-yaki-mozhna-vykorystovuvaty-na-urotsi/>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. За необхідності заняття можуть проводитися у очно-дистанційній формі, коли частина слухачів, що не можуть в цей день бути присутніми в аудиторії, приєднуються через зомт і беруть активну участь у заняттях. Здобувачі, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані у формі співбесіди під час планової консультації викладача впродовж двох тижнів після пропуску. Відпрацювання занять може здійснюватися й шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Здобувачі, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до сесії не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Одне з основних завдань навчального процесу – формування нульової толерантності до академічної недоброчесності. Відповідно до чинних правових норм, порушенням норм академічної доброчесності зокрема вважається: плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства; фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на платформі СЕЗН Moodle ЗНУ: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються в ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неупущимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>; наукометрична база Scopus: <https://www.scopus.com>; наукометрична база Web of Science: <https://apps.webofknowledge.com>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Комунікація

Планове спілкування викладача зі здобувачами відбувається згідно розкладу під час аудиторних занять та щотижневих консультацій викладача. За необхідністю воно може відбуватися на платформі ZOOM. Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами є платформа Moodle. Важливі повідомлення загального характеру розміщуються викладачем на форумі курсу. Для індивідуальних питань використовується сервіс приватних повідомлень або месенджери, визначені викладачем. Відповіді на запити здобувачів подаються викладачем упродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на платформі Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, надішліть електронного листа на пошту або у зазначені месенджери викладача. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище, ім'я та рік навчання.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ

Академічна доброчесність. Здобувачі й викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzslu3>.

Навчальний процес та забезпечення якості освіти. Перевірка набутих здобувачами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методiku проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

Повторне вивчення дисциплін, відрахування. Наявність академічної заборгованості до 6 освітніх компонентів за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання здобувачу права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування здобувачів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії у ЗНУ: <https://tinyurl.com/3fwvbptk>.

Неформальна освіта. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

Психологічна допомога. Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції
Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. (061) 228-75-50

Рівні можливості та інклюзивне освітнє середовище. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

Ресурси для навчання. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

Електронне забезпечення навчання (moodle): <https://moodle.znu.edu.ua>
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>